

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 66361-09-14

1 29 אוקטובר 2019
2

לפני:
כב' השופט אורן שגב

התובע פלוני
ע"י ב"כ: עוה"ד איתי גלסברג

הנתבע המוסד לביטוח לאומי
ע"י ב"כ: עו"ד רועי הררי

3
4

פסק דין

5
6

- 7 1. פלוני (להלן – **התובע**) הגיש תביעה נגד המוסד לביטוח לאומי (להלן – **הנתבע**)
- 8 להכרה בפגיעה הריאתית ממנה סובל כ"תאונת עבודה", כהגדרתה בחוק
- 9 הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-1995 (להלן – **החוק**).
- 10 2. הנתבע דחה את התביעה במכתבו מיום 7.10.2013, בנימוק כי לא הוכח קיומה
- 11 של מחלה ריאתית בעקבות חשיפה לבריליום או מתכות אחרות. מכאן התביעה
- 12 שבפנינו.

13
14

עיקרי ההליך:

- 15 3. התובע, יליד XXXX, הועסק בתעשייה הצבאית לישראל (להלן – **תע"ש** או
- 16 **המעסיק**) החל משנת 1980 ועד שנת 2011 בתפקיד מנהל ניסויים.
- 17 4. במסגרת הדיון בתובענה התקיימו שני דיוני הוכחות. בדיון שהתקיים ביום
- 18 13.6.2017 נחקר התובע; להשלמת התמונה יצוין כי מטעם התובע הגיש תצהיר
- 19 מר שמעון וייס, אולם לאחר שלא התייצב למתן עדות, הוצא תצהירו מתיק בית
- 20 הדין. הדיון השני התקיים ביום 13.2.2018 ובמסגרתו נחקרו הגב' גילה סטרול,
- 21 מר אריה גלוקמן, מר ניר כהן, מר אלי כהן ומר יוסי שמש, כולם עובדי תע"ש,
- 22 אשר שמותיהם פורטו בהודעת המעסיק מיום 21.9.2016, וזאת לבקשת הנתבע.
- 23 5. לאחר שמיעת הראיות הסכימו הצדדים על מינוי מומחה, אולם לא עלה בידם
- 24 לגבש עובדות מוסכמות. על כן, לאחר שמיעת ההוכחות ניתן צו לסיכומים בכתב

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 66361-09-14

- 1 בשאלת רשימת העובדות. בהתאם, הוגשו הסיכומים מטעם התובע ואילו
2 הנתבע, נמנע מלהגיש סיכומים מטעמו. על כן, ביום 16.10.2018 ניתנה החלטה
3 על מינוי מומחה ובהתאם לתשתית העובדתית הבאה, כפי שנקבע במסגרת
4 ההחלטה דנן:
5
6 א. התובע, יליד XXXX, הועסק במשרה מלאה בתעשייה צבאית ישראל
7 (להלן – תע"ש), משנת 1972 ועד 2014. החל משנת 1980 ועד שנת 2012
8 ביצע התובע תפקיד של מנהל ניסויים בירי, הפעלות סטטיות והשמדת
9 תחמושת.
10 ב. השמדת התחמושת בוצעה במרוכז על פני מספר ימים, ובסך הכל
11 במהלך תקופת העסקת התובע היה מספר ימי ביצוע השמדת
12 התחמושת כדלקמן-

שנה	מספר אירועי השמדת תחמושת
2000	35
2001	42
2002	37
2003	51
2004	79
2005	64
2006	75
2007	76
2008	91
2009	85
2010	107
2011	93

- 13
14 ג. התובע היה אחראי על ביצוע השמדת התחמושת. במהלך ההכנה
15 להשמדת התחמושת פעל בשטח דחפור, והוריד את התחמושת לבורות
16 הפיצוץ, שם התחמושת סודרה על ידי התובע וצוותו. בעת ביצוע
17 ההשמדה שהה התובע בחדר ביטחון המרוחק ממקום הפיצוץ.
18 ד. כמחצית השעה לאחר הפיצוץ, יצא התובע מחדר הביטחון ונסע למרחק
19 בן כ-200 מטר ממקום הפיצוץ, ומשם החל בסריקה עד לאזור הבורות
20 בהם בוצע הפיצוץ, על מנת לוודא כי לא נותרה תחמושת שלא הושמדה.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 66361-09-14

- 1 ה. לאחר ביצוע הסריקה הגיע הדחפור לאזור, וביצע סידור מחדש של
2 הקרקע באזור בורות הפיצוץ תוך שהוא גורם לריחוף של אדמה וענני
3 אבק שהקיפו את התובע וצוותו. באותו מועד חש התובע מחנק וריחות
4 רעים. עבודת הפינוי כאמור נמשכה כל פעם כשעה.
5 ו. ביום עבודה נעשו בין 2-3 סדרות של השמדות כאמור, כאשר התובע
6 שהה בימי ההשמדה מחוץ לחדר הביטחון כ-5 שעות. התובע לא
7 השתמש באמצעי מיגון.
8 ז. במסגרת עבודתו ביצע התובע גם ניסויי ירי והפעלות סטטיות. חלק
9 מההפעלות הסטטיות בוצעו בתוך בונקר. בכל יום ניסוי כאמור נורו בין
10 10 ל-100 יריות. לאחר ביצוע הירי, ובהתאם להוראות הבטיחות, לאחר
11 שהתפוגג העשן הגיע התובע למקום ביצוע הירי. גם במקרה זה לא
12 השתמש התובע באמצעי מגן. תכיפות ימי העבודה בניסויי ירי הוא
13 כדלקמן:

שנה	מספר ניסויי ירי
2000	93
2001	84
2002	89
2003	60
2004	58
2005	48
2006	58
2007	68
2008	57
2009	54
2010	40
2011	15

- 14
15 ה. בעת ביצוע תפקידו נחשף התובע לרשימת החומרים הבאה, בעת שהוא
16 שוהה בשטח ובריקוזים שאינם ידועים:
17 1. פלדה
18 2. פליז
19 3. COMP-B

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 66361-09-14

1	4. טני"ט
2	5. אקסוטיל
3	6. אבש"ש
4	7. תערובת נתיבה
5	8. CH-6
6	9. סטיפנט העופרת
7	10. אזיד העפרת
8	11. TEN
9	12. A-7
10	13. נפץ 344
11	14. אבש"ר
12	15. חני"מ
13	16. RDX
14	17. Hv -10
15	18. אוקטול
16	19. תערובת תאורה – מגנזיום
17	20. תערובת עשן – זרחן אדום
18	21. זרחן לבן
19	22. טריטונל
20	23. אמוניום פרכלורט
21	24. אמולסיה
22	25. CO2
23	26. H2O
24	27. NOX
25	28. N2
26	29. K2CO3

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 66361-09-14

1	K ₂ SO ₄ .30
2	MgO.31
3	SrO.32
4	Pb.33
5	Ba.34
6	Al ₂ O ₃ .35
7	Na ₂ O.36
8	P ₄ O ₁₀ .37
9	H ₃ PO ₄ .38
10	NH ₄ Cl.39
11	O ₂ .40
12	אלומיניום.41
13	זרחן.42
14	טונגסטן.43
15	אבק מרחף.44
16	פורמלדהיד.45
17	בנזן.46
18	SO ₂ .47
19	טולאון.48
20	קסילן.49
21	אתיל בנזן.50
22	בריום.51
23	כרום.52
24	נחושת.53
25	מנגן.54
26	ניקל.55

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 66361-09-14

- 1 56. זרחן
- 2 57. עופרת
- 3 58. אנטימון
- 4 59. אבץ.
- 5 ט. כמו כן, נדגמו חומרים בבדיקות רפואיות של התובע, אשר מצורפות אל
- 6 החומר הרפואי.
- 7 י. מצבו הרפואי של התובע הוא כעולה מהחומר הרפואי."
- 8 6. על בסיס העובדות דן התבקשה המומחית לענות על השאלות הבאות:
- 9 א. מהי המחלה ממנה סובל התובע בריאותיו?
- 10 ב. האם לאור החומר הרפואי והעובדות שפורטו לעיל, התקיימו בתובע התנאים
- 11 להכיר במחלתו כמחלת מקצוע, ולו על דרך של החמרה, בהתאם לתוספת
- 12 השנייה לתקנות הביטוח הלאומי (ביטוח מפני פגיעה בעבודה), התשי"ד –
- 13 1954, ואם כן לאיזו מחלת מקצוע מתאים מצבו?
- 14 ג. האם ניתן לקבוע, בסבירות של מעל 50%, קיומו של קשר סיבתי בין עבודת
- 15 התובע לליקויים מהם הוא סובל? גם החמרת מצב הליקוי עקב העבודה
- 16 משמעה קיום קשר סיבתי בין השניים.
- 17 ד. ככל שהתשובה לשאלה הקודמת הינה בחיוב, אם בעיקרו של דבר ניתן לומר,
- 18 כי ליקויו של התובע עקב עבודתו נגרמו על דרך של פגיעות זעירות, כך שכל
- 19 אחת מהן הסבה לו נזק בלתי הדיר, עד שהצטברות הנזקים הזעירים הללו זה
- 20 על גבי זה גרמה גם כן לליקוייה (כדוגמת טיפות מים המחוררות את האבן
- 21 עליה הן נוטפות).
- 22 ה. ככל שהתשובה לשאלה הקודמת בחיוב, האם לעבודת התובע השפעה
- 23 משמעותית על ליקויו? ("השפעה משמעותית" על פי הפסיקה הינה בשיעור של
- 24 20% ומעלה).
- 25 7. ביום 20.2.2018 ניתנה חוות דעתה של המומחית מטעם בית הדין, ד"ר קרין
- 26 ציקל שלום, מומחית ברפואה תעסוקתית, במסגרתה קבעה כי קיים קשר
- 27 סיבתי בין עבודת התובע לבין הפגיעה הריאתית ממנה האחרון סובל, וכדלקמן:
- 28 "התובע עסק במשך 32 שנים בתפקיד של מנהל ניסויים בירי...מתיאור תהליך
- 29 העבודה עולה חשיפה נשימתית לגורמים שונים...רשימת החומרים המתוארת

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 66361-09-14

- 1 בעובדות וממצאי ניטור מלמדים חשיפה תעסוקתית למגוון חומרים: ממיסים
2 נדיפים, מתכות. חשיפת חריגות שאף גרמו לתובע תחושת מחנק וריחות
3 רעים...בעקבות שאיפה חוזרת של אבק, עשן עדי פיצוץ וירי נגרם לתובע נזק
4 ריאתי תגובתי. אצל התובע אין גורמי סיכון אחרים אין אנמנזה של עישון וכן
5 לא הוכח חד משמעית גורם סיבתי אחר לנזק הריאות כגון: זיהום בקטריאלי
6 או תסחיף ריאתי. בנוסף ניתן להצביע על מבחן העסקה חיובי מאחר ומצבו של
7 התובע השתפר באופן הדרגתי לאחר שהרופא התעסקותי הרחיק אותו החשיפה
8 המזיקה.
- 9 התובע נחשף לאירועים תאונתיים חוזרים במהלך עבודתו וחשיפות לגורמים
10 מזהמים הגורמים לפגיעה ריאתית שתוארה אצל התובע. אבק, עשן, נדפי
11 מתכות פוגעים בדרכי הנשימה העליונות והתחתונות ובפרנכימת הריאות.
12 חומרת הפגיעה הריאתית תלויה בעוצמת ומשך החשיפה בהתאם לנתונים
13 שהובאו לעיל אין ספק כי התובע שאף ריכוזים חריגים של מזהמים אשר אף
14 נמצאו בריאותיו.
- 15 לסיכום: התובע סובל ממחלת ריאות תגובתית לאחר חשיפה תעסוקתית לעשן,
16 אבק, חומרים נדיפים ומתכות".
- 17 8. למומחית גם הופנו שאלות הבהרה, עליהן השיבה בהשלמת חוות הדעת מיום
18 7.6.2019.
- 19
- 20 טענות הצדדים בתמצית
- 21 9. בסיכומיו, טען התובע, כי יש לאמץ את חוות דעתה של המומחית, ולקבוע כי
22 קיים קשר סיבתי בין הפגיעה הריאתית ממנה הוא סובל לבין תנאי עבודתו.
23 חוות דעתה של המומחית, הוסיף, חד משמעית ומנומקת ואין עילה לסטות
24 ממנה. המומחית אף השיבה לשאלות ההבהרה באופן שאינו משתמע לשתי
25 פנים. עוד ביקש התובע לתת את הדעת על כך שהגיש את התביעה לנתבע בשנת
26 2012 וכי התנהלותו של זה התאפיינה בגרירת רגליים באופן בירור התובענה.
27 לפיכך ביקש, לפסוק לטובתו הוצאות שכר טרחה וכן הוצאות משפט בהיקף
28 ניכר.
- 29 10. לטענת הנתבע יש לדחות את התביעה תוך דחיית חוות הדעת של ד"ר ציקל
30 שלום, אשר לוקה בחסר. לאמור, המומחית לא קבעה מה הנזק הראיתי ממנו

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 66361-09-14

1 סובל התובע ואף לא קבעה הבחנה ברורה כלשהי. על כן, בהתאם לפסיקה
2 מקום בו המחלה אינה ידועה לא ניתן לקבוע קשר סיבתי. בנוסף, המומחית
3 השיבה באופן לקוני לשאלות ההבהרה, ולא ידעה לציין את החומרים
4 הספציפיים שהובילו למחלה ותחת זאת השיבה באופן כללי בלבד. באופן דומה
5 המומחית לא תיארה את מנגנון הפגיעה ועל כן אין כל ראיה רפואית לקיומה
6 לש מיקרו-טראומה (לא ידוע מה החומר אליו נחשף ולא ידוע כיצד גרם
7 לפגיעה). כמו כן, המומחית שללה קיומה של מחלת מקצוע וקבעה את
8 מסקנותיה על בסיס השערות והנחות בלבד.

9

10

דין הכרעה

11 11. הלכה פסוקה היא כי בית הדין ייחס משקל רב לחוות הדעת של המומחה רפואי
12 מטעמו, זאת הן מן הטעם כי מדובר במומחה אובייקטיבי והן לאור מומחיותו
13 בתחום הרפואי. אי לכך, נקודת המוצא היא כי בית הדין יסמוך ידו על חוות
14 הדעת אלא אם קיימת הצדקה עובדתית או משפטית יוצאת דופן שלא לעשות
15 כן (עב"ל 1035/04 דינה בקל – המוסד לביטוח לאומי, מיום 6.6.2005; עב"ל
16 (ארצי 34988-04-11 ישראל מאמו – המוסד לביטוח לאומי, 9.5.2012).
17 12. אשר לענייננו - ד"ר ציקל שלום בחנה את נתוניו הרפואיים של התובע, כפי
18 שהם עולים מהמסמכים הרפואיים שהועברו לעיונה, פירטה את הבדיקות
19 שעבר ומסקנות הרופאים לרבות חוות דעת המומחה שהגיש התובע. על בסיס
20 הנתונים דגן הגיע המומחית למסקנה כי קיים קשר סיבתי בין הפגיעה ממנה
21 סובל התובע בריאותיו לבין תנאי העבודה וזאת על דרך פגיעות זעירות הנובעות
22 מחשיפה לחומרים מזיקים.
23 13. ד"ר ציקל שלום התייחסה לתנאי העסקת התובע כפי שפורטו בהחלטת המינוי
24 הרחיבה והבהירה כי בעקבות שאיפה חוזרת של אבק, עשן ועדי פיצוץ ירי נגרם
25 לתובע נזק ריאתי תגובתי. המומחית אף חיזקה את מסקנתה כאמור בתוצאות
26 בדיקת הביופסיה הריאתית שנערכה לתובע, ממנה עלה כי נמצא בכיח התובע
27 זיהום תעשייתי. זאת ועוד, המומחית אף ציינה כי אין לתובע כל גורם סיכון
28 אחר ללקות במחלת ריאות ואף לא נמצא הסבר חלופי לפגיעה ממנה סובל
29 התובע. המומחית אף ציינה, כי מבחן ההעסקה מחזק את מסקנתה לקיומו של

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 66361-09-14

- 1 קשר סיבתי, שכן עת הורחק התובע מן הגורמים המזהמים, השתפר מצבו
2 באופן הדרגתי.
- 3 .14. באשר לטענות הנתבע, דינן להידחות, כמפורט להלן.
- 4 .15. אין ממש בטענת הנתבע כי מקום בו אין המדובר במחלת מקצוע יש לדחות את
5 התביעה. לאמור, המסלול של הכרה בתאונת עבודה בהתאם לרשימת מחלות
6 המקצוע הקבועות בחוק מהווה מסלול מקביל להכרה על פי תורת המיקרו-
7 טראומה. לפיכך, הגם שכל מחלת מקצוע מהווה למעשה מיקרו-טראומה הרי
8 שלא כל מיקרו-טראומה תיכנס לרשימות מחלות המקצוע – וגם אין כל חובה
9 לכך. המומחית גם הבהירה, זאת בניגוד לטענת הנתבע, מה הוא מנגנון הפגיעה
10 וציינה כי מדובר בשאיפה של חומרים מזיקים.
- 11 .16. המומחית אף השיבה לשאלות ההבהרה, ובניגוד לטענת הנתבע, התשובות היו
12 נהירות וענייניות; הגם שהמומחית לא נקבה בשם של חומר כימי ספציפי, היא
13 השיבה במענה לשאלה מהם החומרים שגרמו לפגיעה הריאתית, תשובה נהירה
14 וברורה לפיה כלל החומרים המפורטים הובילו למצבו לרבות אדמה וענני אבק,
15 עשן ממיסים נדיפים ומתכות.
- 16 .17. לבסוף, אין לקבל גם את טענת הנתבע לפיה יש לדחות את התביעה בהיעדר
17 הוכחת מצב רפואי. לטענת הנתבע, המומחית קבעה כי התובע סובל מנזק
18 ריאתי מבלי לקבוע מהו אותו נזק ולמעשה מבלי לקבוע אבחנה רפואית כלשהי.
19 דא עקא, האבחנה כי נגרם לתובע נזק ריאתי תגובתי היא – היא האבחנה. גם
20 הפסיקה עליה התבסס הנתבע אינה רלוונטית לענייננו שכן בפסד דין עב"ל
21 573/05 דובר על מצב בו סיבת המוות של התובע לא הייתה ידועה. המצב שונה
22 בענייננו שכן מצבו הרפואי של התובע ברור – קרי, נזק לריאות כאשר אין חובה
23 כי יינתן שם לנזק.
- 24 .18. לאור האמור לעיל, לא הובאה כל הצדקה שלא לקבל את חוות דעתה המנומקת
25 של ד"ר ציקל-שלום כלשונה, שכן אין בה פגמים גלויים לעין ואין היא בלתי
26 סבירה, באופן המצדיק את פסילתה.
- 27
- 28 אחרית דבר
- 29 .19. לאור כל המקובץ לעיל - התביעה מתקבלת.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 66361-09-14

1   20. בשים לב למשך התנהלות התיק, והצורך בהגשת חוות מומחה מצד התובע,
2 החלטתי להשית על הנתבע הוצאות על הצד הגבוה בסך של 10,000 ₪. סכום זה
3 ישולם בתוך 30 יום מהיום, שאם לא כן, יישא הפרשי ריבית והצמדה כדן
4 מהיום ועד למועד התשלום המלא בפועל.

5

6   ניתן היום, ל' תשרי תש"פ, (29 אוקטובר 2019), בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

7

אורן שגב, שופט

8

9

10

11

12

13

14